

Κοινωνία με τον Θεό και κοινωνία με τον πλησίον.

Γράφει ο Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ.

Ο άνθρωπος δε βρίσκει το Θεό με την κίνηση που κάνει προς αυτόν, αλλά με την κίνηση που ο Θεός κάνει προς τον άνθρωπο. Η αλήθεια αυτή διατυπώθηκε επιγραμματικά από τον Απόστολο Παύλο στην Προς Γαλάτας επιστολή του με την εξής αντιστροφή: «Γνόντες τον Θεόν, μάλλον δε γνωσθέντες υπό Θεού». Η γνώση του Θεού πραγματοποιείται, όταν ο ίδιος ο Θεός γνωριστεί στον άνθρωπο. Στη συνάντηση αυτή, που γίνεται με τη φανέρωση του Θεού προς τον άνθρωπο, η αναγνώριση της παρουσίας του Θεού δεν επιβάλλεται με τη βία, αλλά προσφέρεται ως δυνατότητα ελευθερίας. Γι' αυτό και η μόνη δυνατότητα κοινωνίας του ανθρώπου με το Θεό είναι η δυνατότητα που προσφέρει η πίστη, δηλαδή η δυνατότητα της ελεύθερης αναφοράς και αυτοπροσφοράς.

Ανάμεσα στον άνθρωπο και το Θεό υπάρχει το φράγμα του χώρου και του χρόνου, που συνδέεται με την κτιστότητα του ανθρώπου και μεταφράζεται μετά την πτώση σε φράγμα φθοράς και θανάτου. Για να προσεγγίσει ο κτιστός και αμαρτωλός άνθρωπος τον άκτιστο και υπεράγαθο Θεό, πρέπει να περάσει το φράγμα αυτό, δηλαδή να πεθάνει. Όταν

όμως πεθάνει, δεν είναι πια σε θέση να τον προσεγγίσει. Γι' αυτό και η θρησκευτική αναφορά του ανθρώπου, που είναι στο ξεκίνημά της πηγαία και αυθεντική, είναι καταδικασμένη να αποτύχει στην αναζήτηση του Θεού.

Εδώ βρίσκει τον άνθρωπο η αλήθεια της εν Χριστώ οικονομίας. Ο Χριστός έρχεται να συναντήσει τον άνθρωπο μέσα στον χώρο και το χρόνο, δηλαδή μέσα στην φθορά και το θάνατο. Γι' αυτό η συνάντηση με τον Χριστό συνδέεται με την εμπειρία του θανάτου. Η συνάντηση αυτή δεν πραγματοποιείται ως αποτέλεσμα της θρησκευτικής πορείας του ανθρώπου, αλλά ως φωτισμός στο πέλαγος της αποτυχίας του. Εκεί όπου ο άνθρωπος προσεγγίζει την απόγνωση, εκεί όπου βλέπει να συντρίβεται ο πόθος του για πληρότητα και ολοκλήρωση, εκεί όπου διαπιστώνει την απουσία του Θεού, εκεί βρίσκεται εγγύτερα στον Θεό. Έτσι συμβαίνει, ώστε και η άρνηση του Θεού να αποτελεί συχνά μια φάση μέσα στην πορεία της αναζητήσεώς του από τον άνθρωπο.

Σε τελική ανάλυση δηλαδή ο άνθρωπος δε βρίσκει το Θεό με τη θρησκευτικότητα, αλλά με την ταπείνωση. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Θεοδόχου Συμεών, του ανθρώπου της Υπαπαντής. Ο Συμεών ήταν δίκαιος και ευλαβής σε ολόκληρη τη ζωή του. Η συνάντησή του όμως με το Χριστό πραγματοποιήθηκε, όταν έφτασε στο τέλος της ζωής του με ταπείνωση και υπομονή, χωρίς να υποταχθεί σε δικά του είδωλα και χωρίς να απογοητευθεί από την αργοπορία του Θεού. Η συνάντηση αυτή αξίωσε τον Συμεών να ελευθερωθεί από τον φόβο του θανάτου: «Νυν απολύεις τον δούλον σου, Δέσποτα, κατά το ρήμα σου εν ειρήνη» (Λουκ. 2:29).

Όταν ο άνθρωπος συναντήσει το Θεό και έρθει σε κοινωνία μαζί του, δε φοβάται το θάνατο, γιατί βρίσκει το νόημα της ζωής του πέρα από αυτόν. Η κοινωνία με το Θεό δεν πραγματοποιείται σε νοητούς ή υπερβατικούς χώρους, αλλά στα πλαίσια της καθημερινής ζωής· στο χώρο και το χρόνο, όπου κινείται και ενεργεί ο άνθρωπος. Έτσι η κοινωνία αυτή δεν είναι άσχετη με την κοινωνικότητα που εκδηλώνεται σε οριζόντιο επίπεδο. Αντίθετα μάλιστα η κοινωνία με το Θεό προσδιορίζει ανάλογα και την κοινωνία με τον πλησίον.

Ο Ευαγγελιστής Ιωάννης στην πρώτη καθολική επιστολή του σημειώνει επιγραμματικά τα εξής: «Εάν τις είπη ότι αγαπώ τον Θεόν, και τον αδελφόν αυτού μισή, ψεύστης εστίν· ο γάρ μη αγαπών τον αδελφόν αυτού ον εώρακε, τον Θεόν ον ουχ εώρακε πώς δύναται αγαπάν;» (Α' Ιω. 4:20) Η αγάπη προς το Θεό περνάει από την αγάπη προς τον πλησίον. Και η αγάπη προς τον πλησίον βρίσκει την πληρότητά της μέσα στο φώς της αγάπης του Θεού.

Ο Θεός δεν είναι καμιά απρόσωπη ή απροσπέλαστη αρχή. Είναι Τριαδική ενότητα προσώπων, του Πατρός, του Υιού και του Αγίου Πνεύματος. Ο ένας και αδιαίρετος Τριαδικός Θεός έρχεται σε προσωπική κοινωνία με τον άνθρωπο. Και ο άνθρωπος από την άλλη πλευρά δεν είναι κανένα αυτοπεριορισμένο άτομο που υπάρχει και ζει αυτόνομα, αλλά πρόσωπο που συνδέεται άμεσα με τους συνανθρώπους του, μαζί με τους οποίους εικονίζει τον ένα Τριαδικό Θεό.

Αναλύοντας την έννοια του «κατ' εικόνα» συνήθως την περιορίζουμε στα επιμέρους πρόσωπα ή και την εντοπίζουμε σε ορισμένες επιμέρους ιδιότητές τους, όπως π.χ. στην ελευθερία, την κυριαρχική εξουσία, τη λογικότητα κτλ. Αυτά είναι σωστά, αλλά όχι αρκετά. Αν ξεκινήσει κανείς από την αλήθεια του Θεού, αντιλαμβάνεται ότι η εικόνα του δεν μπορεί να περιοριστεί σε οποιαδήποτε ατομική ύπαρξη, γιατί απλούστατα και ο ίδιος ο Θεός δεν είναι ατομικότητα, αλλά Τριαδική ενότητα. Ο Λόγος του Θεού, που αποτελεί το αρχέτυπο της δημιουργίας του ανθρώπου, είναι το ένα πρόσωπο της ομοούσιας και αδιαίρετης Τριαδικής Θεότητας. Αναζητώντας λοιπόν την εικόνα του Θεού στον άνθρωπο δεν πρέπει να περιοριζόμαστε στο άτομο, αλλά να επεκτεινόμαστε στην ανθρώπινη κοινωνία.

Κάθε άνθρωπος, ως δημιούργημα «κατ' εικόνα και καθ' ομοίωσιν» Θεού, καλείται να χωρέσει μέσα του ολόκληρη την ανθρωπότητα, όπως και τα πρόσωπα της Τριαδικής Θεότητας που περιχωρούν το ένα το άλλο και το καθένα φέρει ολόκληρο το πλήρωμα της Θεότητας. Αυτό υποδηλώνει και σ' αυτό προσκαλεί τον άνθρωπο η εντολή του Θεού: «Αγαπήσεις τον πλησίον σου ως σεαυτόν» (Ματθ. 19:19. Πρβ. Λευϊτ. 19:18). Με άλλα λόγια η εντολή αυτή φανερώνει ότι ο άνθρωπος μπορεί και πρέπει να συμπεριλάβει στην καρδιά του το σύνολο της πανανθρώπινης υπάρξεως (*).

Ως δημιούργημα του Θεού, πλασμένο με αρχέτυπο το Λόγο του, έχει ο άνθρωπος το προνόμιο να βρίσκεται σε διαρκή διάλογο με το Θεό και τον πλησίον.

(*) Βλ. Αρχιμ. Σωφρονίου, Ο Γέροντας Σιλουανός, Έσσεξ Αγγλίας 1988, σ. 138.

Από το βιβλίο: Γεωργίου Ι. Μαντζαρίδη, Ορθόδοξη Πνευματική Ζωή, εκδ. ΠΟΥΡΝΑΡΑ, σ. 33 (αποσπάσματα).

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>